

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 34

ZATERDAG 25 AUGUSTUS 1928

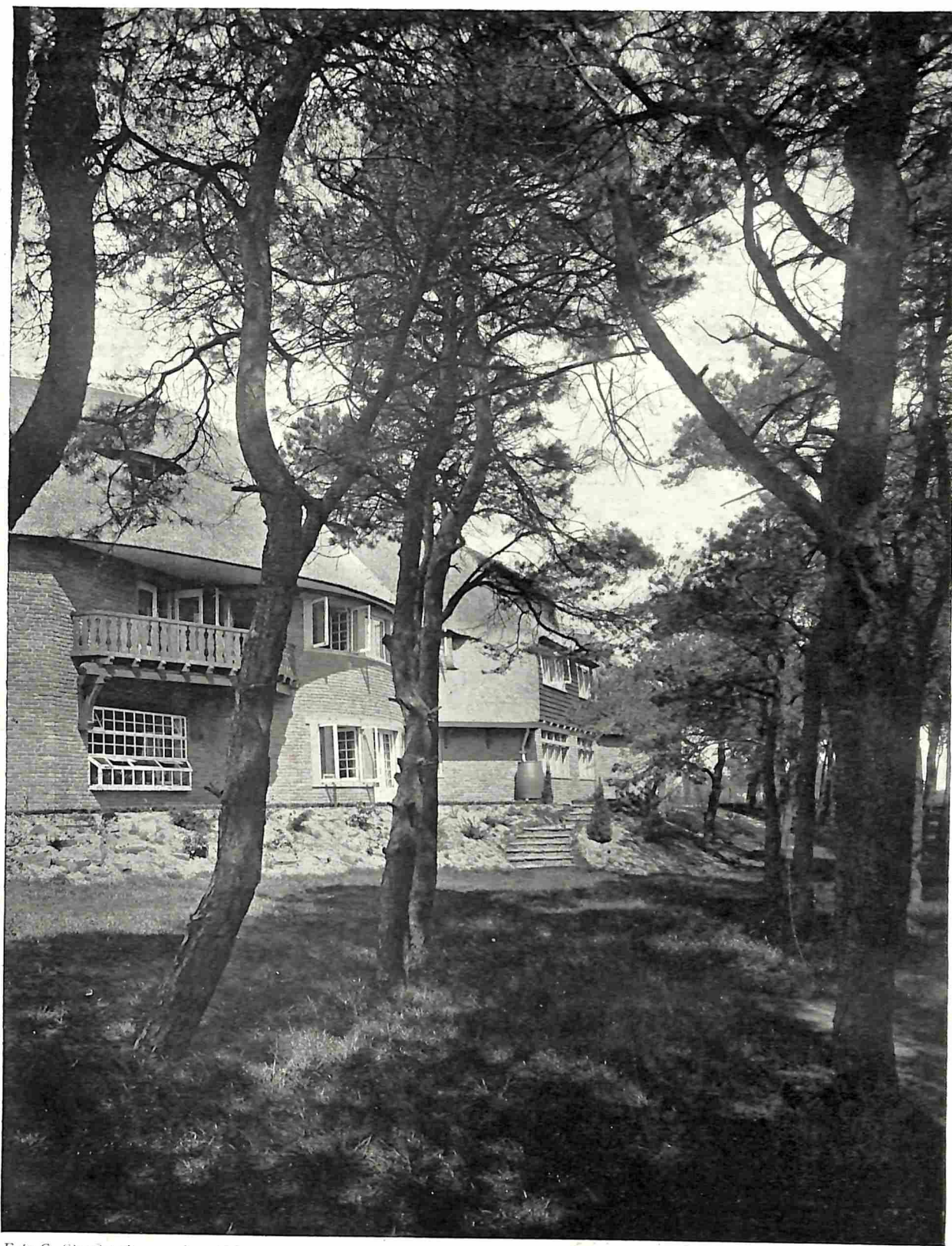

Foto C. Steenbergh

HUIZE „ZEVENEND” TE LAREN (N.-H.)

INHOUD:

DE STRAAT VAN DE FLUITSPEELSTER, DOOR H. DE VERE STACPOOLE (34)	BLZ. 398
HUIZE „ZEVENEND” (GEÏLLUSTREERD), DOOR RO VAN OVEN	BLZ. 397, 400—401
BIJ DE DIEREN. ONDER ONS ONGEDIERTE, DOOR MANFRED KYBER. VERTAALD DOOR M. P. DIAMANT—DE VRIES	BLZ. 402
JAPANSCH SPEKEN (GEÏLL.), DOOR H. P.	BLZ. 402—404
VOORBIJ (GEDICHT), DOOR MOLLY MELIUS	BLZ. 403
DE GROOTE INZINKING, DOOR L. V.	BLZ. 404
WINSCHOTEN (GEÏLL.), DOOR R.	BLZ. 405—406
SCHETSEN UIT DRENTH (GEÏLL.), DOOR M.F.	BLZ. 407
EEN STADSGEZICHT VAN CORNELIS SPRINGER	BLZ. 407
ALFONSO II. NAAR HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (6)	BLZ. 408
DE HOLLANDSCHE FILMSPEELSTER LIEN DYERS (ILL.)	BLZ. 408

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

FOTOWEDSTRIJD

Door „Buiten” wordt een fotowedstrijd uitgeschreven, waarvan de voorwaarden worden vermeld op pag. III van de advertentiepagina's waar, naast andere lectuur, de kinderen verhalen en raadsels vinden.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

De Straat van de Fluitspeelster

34) DOOR H. DE VERE STACPOOLE

PHEIDON dorst nauwelijks ademhalen. Een zwarte schaduw verduisterde plotseling de lichtvlek van het luik en de vingers van een hand grepen den rand der opening.

Pheidon draaide zich om, zoodat hij plat op zijn buik lag; terzijde kijkend, zag hij, dat het meisje zijn voorbeeld had gevolgd, want zij was onzichtbaar in de duisternis. Toen wachtte hij.

Plotseling verschenen een paar voeten, toen de beenen, toen viel het heele lichaam van Bartjas op de lading. Zij zagen het zonlicht op zijn gekromden rug, toen hij zich boog; dan verdween hij, onder het dek doorkruipend.

Pheidon wist, dat het den Egyptenaar verscheiden minuten zou kosten om het voorgedeelte van het ruim te doorzoeken; hij wist ook, dat, als hij daar geen sukses had, hij het achtergedeelte zou doorzoeken. Hier was een kans om te ontsnappen. Vlug naar het luik rennen en op dek klimmen; slechts het meisje belette hem dat. Met haar was dit onmogelijk en zonder haar was het even onmogelijk.

Hij beredeneerde dat zoo niet. Een instinkt hield hem op zijn post; een instinkt, geërfd van zijn vader Simon en van de zee.

Toen verscheen het gezicht van Bartjas van onder het voordek, badend in zweet, woedend en toch angstig, hij had geen aanleg voor hard werken en beweging; hij was het type van den slaaf, die een rustig leven leidt; sterk, maar niet gewend zijn krachten te gebruiken; wreedaardig, maar nooit in staat zijn wreedheid bot te vieren en zonder een spoor van zelfbeheersching. Hij bleef een oogenblik staan om adem

te halen en dook toen weg onder het achterdek. In een oogwenk had hij Pheidon's gezicht gezien en herkend. Hij greep hem bij een arm. Een oogenblik scheen het, alsof die greep den jongen bij het hart had gepakt en hem had verlamd; maar slechts een oogenblik. Hij sloeg en beet naar de grijpende handen als een opgejaagd dier en vocht ertegen, doch tevergeefs. Zij grepen zijn schouders en kropen op naar zijn keel. Het was alsof zijn hoofd zou barsten, en slagen, luid en snel als het geluid van een hamer op een aambeeld, klonken door zijn hersens; sterren verschenen, wentelden en spatten uiteen voor zijn oogen; hij stond op het punt zijn bewustzijn te verliezen, toen plotseling de verstikkende handen zijn keel los lieten.

Nitētis had den riem gegrepen, waarmee haar enkels waren vastgebonden, had dien om Bartjas' hals gegooid, hem in een gedraaid en trok er nu met al haar kracht aan. De Egyptenaar, belemmerd door den vaststrijkenden riem, spande al zijn krachten in om zich los te werken. Hij probeerde achteruit te slaan; hij sprong half omhoog, zoodat zijn hoofd tegen de planken sloeg en het meisje, dat zich vastgeklemd had als een panter op den nek van een stier, mee omhoog getild werd tot zij de hielen om zijn dijen kon slaan en haar tanden in zijn haar. Hij viel op zijn gezicht en trachtte zich om te rollen, maar nu was Pheidon weer in staat mee te doen en begon de riem ook zijn werk te verrichten. Bartjas worstelde niet meer; hij was bewusteloos, toch sprong en trok en bewoog hij nog, als iemand die opgehangen is, doch wiens nek niet is gebroken.

Zij dachten, dat hij ze nog bevocht; en Pheidon, die nu heelemaal bekomen was, duwde het heldhaftige meisje opzij, greep den riem en draaide hem vaster aan. Het lichaam van Bartjas wrong en trilde; iedere spier scheen zich te bewegen, toen lag hij stil. Pheidon liet den riem los. Hij greep het meisje bij den arm, riep haar toe hem te helpen en trok haar mee. Zoo klommen zij op dek. Het luik was zwaar, maar met vereende krachten slaagden zij erin het op te lichten en dicht te laten vallen. Het viel met een slag, die door het heele schip dreunde en Pheidon ging op zijn knieën liggen en maakte den primitieven grendel vast. Dat was allemaal verspilling van kostbaren tijd, want al had het luik wagewijd open gestaan, zou Bartjas ze geen last meer bezorgd hebben.

Nauwelijks waren zij gereed of de klerk kwam met grote sprongen de loopplank opgerend!

VEERTIENDE HOOFDSTUK

ABBAS

Hij had zijn leven doorgebracht aan de geldtafel; mager, geel, met haar zwart als ebbehoutkrullen en glanzend van palmolie, met vingers krom van het grijpen naar drachmen, was hij niet zoo zeer Gyges' klerk als wel zijn vertrouweling en bemiddelaar. Zijn vader was rijk en hij zou een groot deel van zijn vaders rijkdom erven; hij had oogen en een neus voor zaken, die alleen een fortuin waard waren. Hij was het, die, aan de bankierstafel gezeten, den zak met geld had overgereikt, waarvan de diefstal Cleon tot Diomedes' vijand had gemaakt; hij was het, die Diomedes naar de Straat van de Fluitspeelster had verwezen; hij was het, die, nadat hij Pasion's verhaal van Gyges had vernomen, het plan van de gesloten deur aan de hand had gedaan; en hij was het, die den vorigen avond de val had opgezet.

Pasion's vijandschap, Gyges' toorn en Cleon's haat hadden alle hun doel wellicht gemist zonder dien sluwen kerel, geslepen en berekend, oud van hoofd, schoon jong van jaren. Hij was de zwarte ster door het noodlot aangewezen om Diomedes' heldere ster te kruisen. Aanvankelijk was hij onbewust Diomedes' leven binnengetreden; toen, zonder hem te haten, had hij met alle macht Diomedes' ondergang bewerkt. Waarom? Omdat hij het oog had geslagen op Nitētis en zeer goed wist, dat Diomedes hem hierin dwarsboomde.

Zijn huwelijk met Nitētis was al lang een afgesproken zaak tusschen hem en Gyges. Het was voor beiden voordelig: Gyges wilde dit schitterende financieele genie aan zijn belangen verbinden en het genie hunkerde ernaar door zoo een lieflijken band aan zooveel geld te worden verbonden.

Zijn hartstocht voor Nitētis was echt en zij waren den vorigen avond gehuwd, bijna dadelijk, nadat Diomedes in de val was geloopt en door de Scythen naar de gevangenis geleid. In het geloof, dat Diomedes dood was, „gekalmend” door

een verdoovingsmiddel, hopeloos, had Nitetis de ceremonie doorgemaakt, zooals men door de Poort des Doods gaat. Bij zonsopgang was zij door haar echtgenoot naar de havenstad gevoerd. Het schip, waarin zij zouden uitvaren, werd als de veiligste gevangenis voor haar beschouwd; en nadat Diomedes voor de magistraten was geleid, was Bartjas snel naar den Piraeus gegaan om haar te helpen bewaken.

Toen Bartjas, misleid door kleinen Cleon, aan het kantoor in de Straat van Zea was aangekomen, had hij vernomen, dat Abbas er niet was, maar dadelijk zou terugkomen; begrijpend, dat men hem voor den mal had gehouden, liet hij een boodschap achter en keerde snel naar het schip terug; terwijl Abbas, toen hij die boodschap ontving, den heelen weg over gedraafd had tot hij de loopplank bereikte. Hij ging daar juist met groote sprongen over, toen hij Nitetis in het oog kreeg, waardoor hij mis stapte en bom! met een slag op het dek viel met uitgespreide armen en beenen, als een platgeslagen kikker en half verdoofd.

Voor hij kon opstaan, zat Pheidon op zijn rug. Pheidon leek de heele geschiedenis een droom toe; hij had dien toestand van daden-obsessie bereikt, waarin mannen wonderen doen en jongens het werk van mannen.

Opstaand, liet hij zich met zijn vol gewicht op Abbas' rug vallen, juist op het punt waar de valsche ribben aan den ruggestreng zitten.

Het was een vuile streek en hij zou hem nooit tegen Abbas hebben uitgehaald, zoo niet de kracht, die hem Nitetis deed bevrijden, hem had voortgedreven. Hij had hem geleerd van de ordinaire jongens uit de havenstad. Geen gevecht ging er voorbij in de havens of eenigen der deelnemers moesten een paar maanden met gebroken ribben blijven liggen. En dat niet alleen, maar de getroffene was eenige uren buiten staat zich te bewegen.

Abbas leek het, alsof een berg op hem gevallen was. Het volgende oogenblik was alles donker om hem heen. Pheidon had hem bij de voeten naar de kajuit gesleept en de deur gesloten.

Hij greep een eind van de zware lat en Nitetis, bevend en bleek, het andere. Zij legden ze op haar plaats; toen bracht Pheidon het meisje, dat zwaar op hem steunde over de loopplank op de kade.

Hij bracht haar naar den hoek tusschen de kisten, waar hij zich verscholen had, toen Cleon Bartjas van het schip had gelokt. Zij zonk op den grond, begreep, dat zij voor het oogenblik gered was en viel in zwijm.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK

GYGES

Pheidon stond als verpletterd. Toen bukte hij zich, voelde haar hart en bemerkte, dat het nog sloeg.

Hetzelfde was zijn moeder gebeurd, toen zij gehoord had, dat Pasicles tijdens den grooten storm verdronken was; die herinnering stelde hem gerust. Zij zou wel weer bijkomen. Toen ging hij op een der balen naar haar zitten kijken en wachten tot zij tot zichzelf zou komen.

Behalve zijn verlangen om Gyges een poets te bakken en zich te rechtvaardigen tegenover Diomedes, dreef een onbekende macht hem naar Athene en spoorde hem aan geen minuut te verliezen. Hij voelde zich onrustig; toch kon hij niets doen. De middag was verstreken, de wind was gaan liggen en de gloeiende zon bescheen de kade en trok allerlei geuren uit de koopwaar en de schepen. Er was nu overal levendigheid om hem heen; alleen het schip, waar Bartjas en Abbas in lagen, was verlaten. Maar ieder oogenblik konden de kapitein en de bemanning komen, of Gyges zelf, de eigenaar, die zijn dochter vaarwel kwam zeggen.

Weliswaar lag het hoofd van het meisje verborgen in de schaduw van een groote baal; maar Pheidon zag wel in, dat, als Gyges kwam, dadelijk een onderzoek zou worden ingesteld, waaraan iedere sjouwerman en slaaf zou meedoen en dat ontdekking onvermijdelijk was.

Juist bedacht hij dit, toen Nitetis zich bewoog, zich op een arm verhief en haar anderen arm ophief, als moest zij een slag afweren. In haar gedachten streed zij nog tegen het visioen van Bartjas; toen drong de ware toestand tot haar door; zij zag Pheidon en herinnerde zich alles.

„Komaan”, zei Pheidon, „sta op, zoo ge daartoe in staat zijt. Wij moeten hier vandaan komen en Diomedes wacht u”.

„O, waar?”

„In Athene”.

Zij strekte haar armen uit, als wilde zij Athene omhelzen; er was meer kleur in haar wangen, gloed in haar oogen.

„Kunt gij loopen?”

„O ja”. Zij stond op, recht als een riet, dat gebogen was en zich ontspant.

Pheidon keek met bewondering naar haar. Zij was zijn bewondering waard, dit meisje, dat hem van Bartjas gered had en dat meer kon doen dan klagen en weenen als de meeste vrouwen. Hij ging haar voor tusschen balen en kisten, over de kade, naar de Straat van Actium.

Hij wist, dat zij daar ieder oogenblik Gyges konden tegen komen, maar hij zei niets; en toen zij hem wou ondervragen betreffende Diomedes, zei hij tamelijk ruw, dat hij zijn adem niet met praten kon verspillen. Eenige zeelui, die voorbijgingen, keken ze nieuwsgierig aan, want zij was klaarblijkelijk geen meisje van de havenstad; en een dronken kerel riep ze wat achterna, maar zijn stem stierf weg in de windstille lucht, toen zij den top van den heuvel hadden bereikt en afdaalden naar de Straat van Zea.

Hier waren weinig menschen, maar Pheidon's hart zonk in zijn schoenen, toen hij een man het huis zag verlaten, waaruit Bartjas gekomen was. Hij had, voor zoover hij wist, Gyges nooit gezien en toen deze man ze naderde, dorst hij nauwelijks naar Nitetis kijken — maar de persoon in kwestie, een zware vent, liep ze voorbij zonder op ze te letten en even later waren zij door de poort en op den langen weg naar Athene.

Zij waren de Cephisus genaderd, toen Nitetis bleef staan en met wijd opengesperde oogen in de verte keek. Vér weg, komend van Athene, naderde de gestalte van een man. Het was Gyges.

„Wat is er?” zei Pheidon.

„Mijn vader”.

„Uw vader? Zijt ge daar zeker van?”

„Het is mijn vader”.

„Ga dan gauw mee”.

Hij bracht haar van den weg af, over een ongebaand pad naar de rivier. Toen zij aan den oever stonden, bleven zij besluiteloos staan.

De gestalte kwam naar ze toe; zelfs op dien afstand kwam zij den knaap, die nooit een gezicht of gestalte vergat, bekend voor. Het was inderdaad de dikke koopman, die hem gepasseerd was dien ochtend na zijn ontmoeting met den Hondendief.

Linker voet, rechter voet, wandelstok.

Wat kwamen zij snel vooruit! Nu had hij de doorwaadbare plek bereikt; nu stond hij stil.

Gyges' dwalende oogen hadden den jongen en het meisje bemerkt.

Hij legde de hand voor zijn oogen.

„Kijk!” zei Pheidon. „Hij heeft ons gezien!”

„Hij kijkt naar ons”, zei Nitetis.

Terwijl zij dit zei, liet zij haar kleed van haar schouders glijden en stond naakt in de zon. Toen stapte zij in de rivier en plaste in het water. Pheidon, die zich snel had omgedraaid, hield zijn oogen op de naderende gestalte van Gyges gevestigd. Hij vond Nitetis aanbiddelijk voor haar moed, vooral toen Gyges, de baadster ziende, doorliep, in de meening, dat hij zich vergist had.

Pheidon volgde hem met zijn oogen, terwijl hij den rug toekeerde naar het meisje, dat, terwille van Diomedes, gedaan had, wat zij niet zou hebben gedaan ter wille van haar leven.

Toen hij zich nu omkeerde, had zij haar kleed weer omgeslagen. Gyges was uit het gezicht verdwenen en zij hervatten hun tocht.

Toen zij de Piraïsche Poort bereikten, wierp de zon hun schaduwen voor ze uit, als om ze te toonen, hoe ver de dag reeds verstreken was. Niets weerhield ze, niemand kende ze; het was alsof een hand, die ze tot nu toe had tegen gehouden, was teruggetrokken.

Zij kwamen in de Straat van den Tempel van Dionysus en bleven staan voor de deur van Diomedes.

Pheidon klopte aan.

(Slot volgt)

Foto C. Steenbergh

HUIZE „ZEVENEND”. ZUIDOOSTZIJDE

is het dan ook op een andere wijze dan in de middeleeuwen het geval was. Omstreeks het einde der 18e, begin 19e eeuw ontstond de mogelijkheid om in de stad een bedrijf uit te oefenen en na afloop van de dagtaak zijn woning op te zoeken, die met een treinreis van een half uur, 40 minuten gemakkelijk te bereiken viel. En niet alleen de vacaties werden buiten doorgebracht, niet alleen de zomer werd de eenig mogelijke tijd geacht om van de natuur vreugde te beleven, langzamerhand kwam men tot het inzicht, dat buiten het geheele jaar door de rust, de vrede gevonden konden worden, welke de stad met zijn jachtig leven niet meer kon brengen. Zoo ontstonden vooral in het Gooi de villadorpen, waar stadscomfort en natuur tezamen werden gevoegd. Uit de wijze, waarop deze samenvoeging tegenwoordig geschiedt, blijkt het verschil tusschen den vroegeren buitenplaatsbezitter en den tegenwoordigen landhuisbewoner. Was vroeger de woning de nauwgezette weergave van het patricische stadshuis, werd het later, voor de forensentreinen een haast on-

hij zelf. Woonruimte wordt den boer in zijn woning slechts karig toegemeten, van comfort is volstrekt geen sprake. Voor den stedeling, hoe zijn houding ook zij ten opzichte van de natuur, is zijn huis alléén woning en dan liefst een woning, voorzien van alle gemakken, van alle schoonheid van het moderne leven. Vooral hij, die zijn woning op het land heeft en zijn bedrijf in de stad uitoefent, houdt woning en bedrijf streng van elkaar gescheiden. Dat is het juist, wat de aantrekkingskracht uitmaakt van den „buiten”: immers, zoodra de forens boomen, heide en weide aanschouwt, is volkomen weggewischt dat andere bestaan, waarvan hij de nerveuze jacht achter zich, in de stad, heeft gelaten, hij vindt daarbuiten zijn evenwicht terug, dat in het drukke bedrijfsleven verbroken dreigde te worden. En dies onderscheidt zich het landhuis van den forens zoo volstrekt van de landhoeve van den geboren en getogen plattelander.

(Slot volgt)

RO VAN OVEN

onderbroken stroom menschen naar buiten brachten, een imitatie van het klein-burgerlijke stadshuis, daarnaast en daarna is een geheel nieuwe architectuur geboren, een architectuur, die uitwendig rekening houdt met den aard van het landschap, die aanknoopt bij de structuur der eeuwenoude boerderijen, welke zoo vanzelfsprekend hun plaats in de hun omgevende natuur vonden. De oude boerderijen, die groeiden uit de behoeften der bewoners, die nu nog volmaakt handhaven gebruiken en gewoonten van eeuwen her. Zoodat ook het interieur der boerderij hetzelfde is gebleven door de eeuwen heen. Maar de stadsbewoner, die, aandachtig schouwend, in reactie op de hem opgedrongen nerveuze haast van het moderne stadsleven, saamhoorig met het landschap zich begon te voelen, stelde heel andere eischen aan zijn interieur dan de boeren, wier bedrijf ook daar een eerste plaats inneemt, wier vee, wier hooi en koren eerder verzorgd worden dan

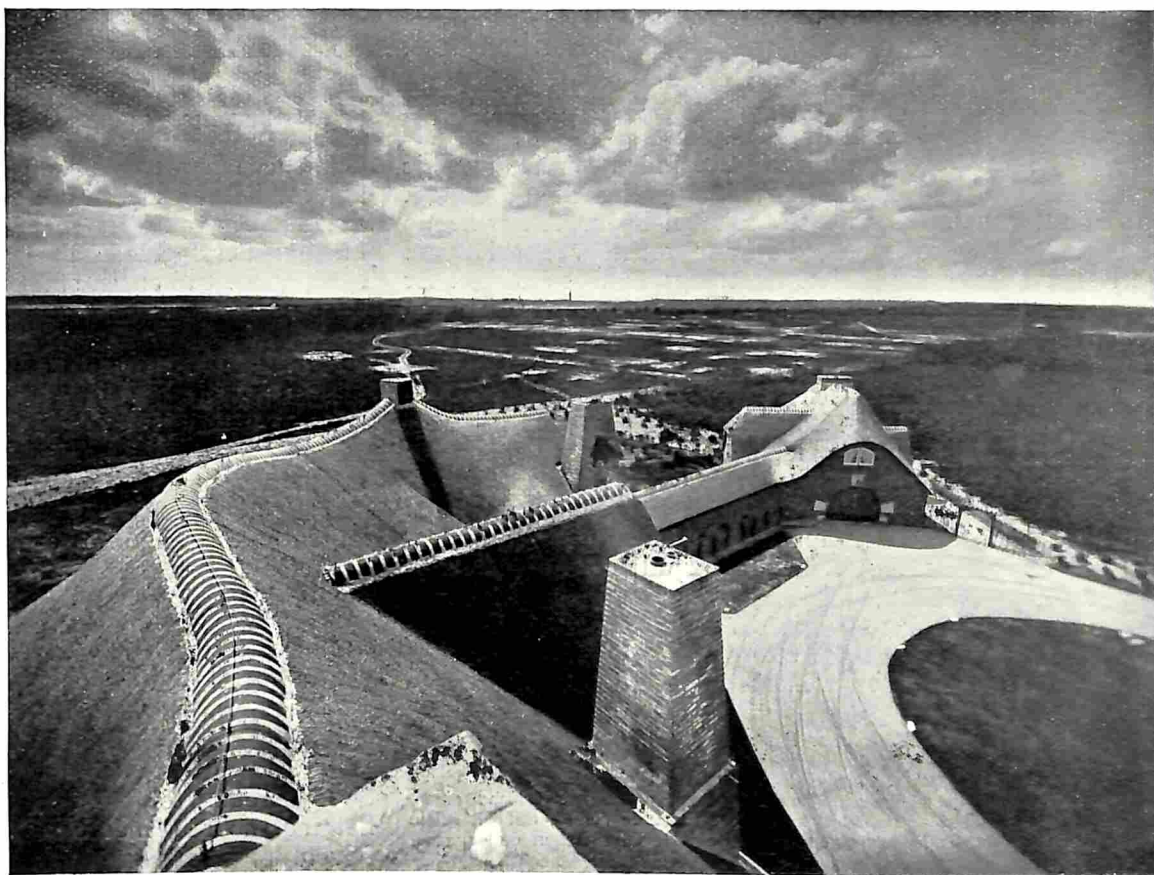

Foto C. Steenbergh

HUIZE „ZEVENEND”. DAKFORMATIES

te zaam vatten, wat ons heilig is. Laat ons een motie aannemen, en vatten wij alles te zaam in deze woorden: „behoedt uwe oude matrassen!” ☞ Het slot der redevoering werd gevolgd door een gejuich en pootgeklap, waaraan geen einde scheen te komen. — Behoedt uwe oude matrassen!! Men voelde, dat in deze woorden werkelijk alles uitgedrukt lag, wat het ongedierte heilig is. De ontvangdag van Mevrouw Professor Dekbed-Krabbelbeen, geboren Zuigzacht, was ten einde. ☞ Je zoudt er zoowaar jeuk van krijgen.

MANFRED KYBER

JAPANSCH SPEKEN

OEROUD, als de geschiedenis der menschheid, is het huiveringwekkende, dat lustgevoel, dat, wars van de werkelijkheid, juist in de ontkenning van het leven zijn bestaan vindt; dat de menschen kwelt en verschrikt en drukt en hem toch steeds weer prikkelt en lokt. Men hoeft hierbij slechts te denken aan de middeleeuwsche wereld: aan weerwolven en draken, aan de heksen, die mensch en dier te gronde richtten, aan de nachtmerrie, aan kobolden en vampyrs en aan de watergeesten, die visscher en boot op gruwelijke wijze tot zich op den bodem trokken. Maar wat beteekent al het huiveringwekkende van de Westersche cultuur bij dat van Azië, dat zich zelfs zijn goden slechts onder angst en beven en als natuurkrachten kan voorstellen, die voor den mensch niet zijn als vriend en vader, maar als grimmige, straffende en wrekende vijand. Wederom is Japan het land, waar de angst voor de inheemsche spoken en geesten het levendigst gebleven is, in vele streken, zooals in de zuidelijke provincies, tot op den huidigen dag. ☞ Geen wonder, dat de Japansche kunst, vast wortelend in oud volksgeloof en versterkt door de leer van Boeddha, zich met voorliefde toegelegd heeft op de voorstelling van spoken. Voor alles zijn het de phantasieverschijningen, zoowel van Oiwa en Kasane als van Iwa Fuji, die menig meester in het Japansche houtsnijden hebben geïnspireerd en die vooral door den toneelspeler Onoe Matsusuke geschikt zijn geworden voor het toneel. Zoo laat Katsushika Hokusai (1760—1849) in een lampion, die bij het doodenfeest naast het graf van den gestorvene hangende, een zacht licht verspreidt, een schrikwekkend gelaat opvlammen: Oiwa, de door haar echtgenoot ter dood gekwelde. Of, geluidloos en luigzaam als de wraak zelve, komt de geest van Kasane naar Utagawa Toyokuni (1769—1825) geslopen en werpt zich plotseling voor Yvemon, haar door ontzetting als verlamden man en moordenaar, op. En Iwa Fuji, door Onoe Baiko III schitterend nagebootst als begeerig lekken- en om zich heen grijpende vlam, heeft den schilder Utagawa Toyokuni III Kunisada (1786—1865) tot dankbaar onderwerp gediend. ☞ Over het algemeen wordt men het niet moede den geest van een verslagene vorm te geven. Zoo buigt Kohada Koheji zich in de kleurenhout-sneede van Hokusai als grijnzend geraamte over den rand

van het muskietengaas en doet den door moord gemerkte nacht op nacht uit den slaap opschrikken. Oikuku daarentegen, die van een stel van 10 kostbare bordener één gebroken heeft, en zich uit vrees voor straf in een bron gestort heeft, stijgt daaruit weer tot het licht — de hals voorgesteld als één van die bordener — en ze roept klagend tot haar heer en gebieder: „Als gij niet zoo hard en heftig en toornig waart, dan leefde ik nog”.

☞ Een andere vaak weerkerende spookgestalte is die van de menschen-eetster Hannya. De ééne keer (bij Hokusai b.v.) houdt zij een schreeuwend kinderhoofd spottlachend in de klauwen van haar rechterhand, en een andere keer overkluwt ze 's nachts een reizend meisje, dat juist haar doel bereikt en de klink van de deur van het logement om zoo te zeggen in de hand heeft. ☞ Om tenslotte ook een onschuldiger beeld genoemd te hebben, zij dat van Ichiesai Yoshitsuya (1822—1866) vermeld: Uto Yosukata en zijn vrouw Nishikigi fladderden als spookvogels rusteloos boven de wateren bij hun vroeger huis — klaarblijkelijk een stuk, dat zijn verklaring vindt in de leer van de zielsverhuizing.

H. P.

DE MENSCHENEETSTER
HANNYA

HOKUSAI. KASANE VERSCHIJNT VOOR
YVEMON, HAAR MAN EN MOORDENAAR

VOORBIJ

De zon komt even met mij praten.

De bloemen konden 't ook niet laten.

En menschen gaan aan mij voorbij

Maar jij, . . . maar jij!

De sterren vragen mij te spreken.

De maan heeft even nog gekeken.

De uren glijden mij voorbij.

Maar jij, . . . maar jij!

Nu is de avond al gekomen.

De dag heeft afscheid al genomen.

De wind ging nog aan mij voorbij

Maar jij, . . . maar jij!

Straks komt de nacht wat met mij praten

Maar och, die gaat mij ook verlaten

En donker, bonst haar stem door mij

Voorbij, . . . voorbij!

MOLLY MELIUS

Ontvangen boeken

Het Jaarverslag over 1927 der Algemeene Nederlandsche Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer wijst op de noodzakelijkheid van een geregeld samenwerkingsverband tusschen plaatselijke, gewestelijke en provinciale vereenigingen ter bevordering van Vreemdelingenverkeer en het Centraal bureau in den Haag, al is hierin veel verbetering te bespeuren. Lezingen en bezoeken van en over Holland werden gesteund door het N. V. V., aan een groot aantal congressen werd deelgenomen, eenige nieuwe uitgaven ons land betreffende, in Fransch, Duitsch en Engelsch gepubliceerd. Intense propaganda werd gevoerd. ☞ Een aardig propagandaboekje over het eiland Urk, waarvan gemeenlijk niet veel anders bekend is dan een oud kinderrimpje werd ons toegezonden door de Eerste Urker Stoombootdienst, die van Kampen en van Enkhuizen uit een dienst op Urk heeft georganiseerd, zoodat dit eenzame eiland uit zijn isolement wordt verlost en Marken in de toekomst naar de kroon zal steken.

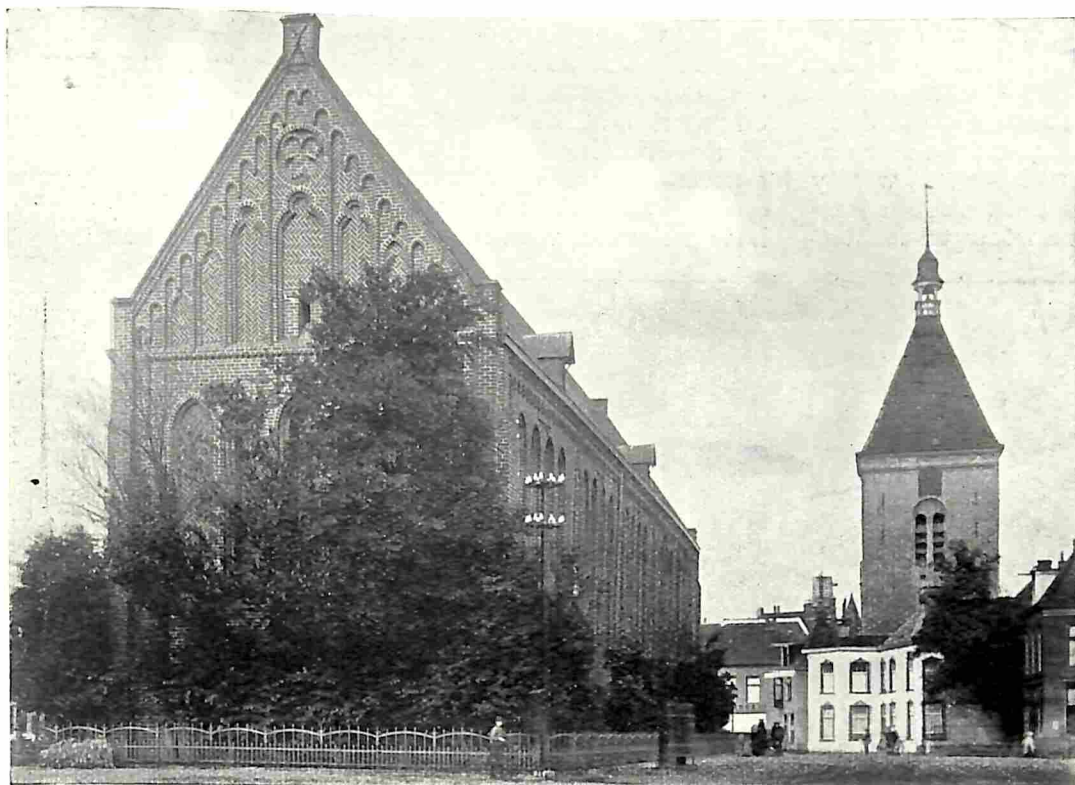
DE GROOTE INZINKING

„ALS je mij vraagt, ik voel weinig voor de onderneming”. Leny van den Akker kwam wat dichter bij. Haar oogen vroegen. Maar Frans sloeg de zijne niet omhoog van zijn ochtendblad, waarvan hij de foto-pagina bestaarde. „Nee, dat is beslist te riskant,” vulde hij aan. „Dacht je dan niet . . .” probeerde Leny. „Dat het een staaltje van onzen plicht was?” Hij las de onderschriften van de plaatjes, zonder ze in zich op te nemen . . . „zie ik niet in, liefje, . . . zie ik niet in!” „Tja”, deed zijn vrouw, een beetje capitulerend al, „het is geen eigen moeder he? Dat scheelt veel”. „Scheelt alles!” schalde hij, plotseling de krant zorgvuldig dichtvouwend, „een stiefmoeder, die nooit je sympathie had . . . Geen vergelijk met een eigen moeder, kind, geen vergelijk”. ☼ Leny van den Akker voelde de logica in de argumenten van haar man. Toch had ze meelij met de eenzame vrouw, die zulke trieste verhalen ophing van haar ervaringen in onbehaaglijke, listige pensions. „Wat een bestaan”, dacht ze dikwijls, „hoe is het mogelijk om het te verdragen, de geraffineerde berekening, het systematisch plagen, de kleinburgerlijke bemoeizucht en nieuwsgierigheid van kamers-verhurende mevrouwen, sluwe hospita's”. Zij zelf had altijd een instinctmatigen afkeer gehad van het halfslachtige pensionleven en voortdurend een gevoel van dankbaarheid gekoesterd, dat ze tot haar trouwen toe vrij en frank eigen baas had kunnen zijn. ☼ Want al was ma — moeder kon ze haar met geen mogelijkheid noemen, — wat eigengerijd en ouderwetsch, de vrijheid had ze Leny altijd gelaten, nooit getornd aan haar moderne opvattingen van meisjesstudente. En herhaaldelijk hadden de Van den Akkers den laatsten tijd samen overwogen, of ze ma dan maar niet bij zich in huis zouden nemen. De klaagliederen begonnen suggestief te werken op Leny's hart: moesten ze het niet doen? Al was het alleen om de buitenwereld? — „Het zal er ten slotte wel van moeten komen, ben ik bang.” ☼ Frans vergeleek, bezorgd, zijn horloge met de pendule. Haastig wrong hij vervolgens zijn voeten in de nieuwe, bruine molières. Een oogenblik later herhaalde hij zijn opinie: „Riskant is het, kindje . . . Zoo'n oud mensch, in een jong gezin”. „We zijn nogal vredelievend en voorzichtig, wij beiden”, lachte ze kalmeerd, „we weten van geven en nemen”. Ze zoenden elkaar, om het te bewijzen. Even later beslisten ze, omdat het toch eigenlijk niet goed anders kon. „Laten we het voorstellen, in vredesnaam. Ieder houdt zijn vrijheid, dat staat voorop”. „Als ze hier maar niet den boel op stelten zet”, bangde Frans, die zijn geestelijke rust van intellectueel op hoogen prijs stelde. „Och, een oud mensch”, suste Leny en ze nam zich voor om aan oude-dames-manieën zich niet al te veel te ergeren, ma een rustigen levensavond te bezorgen en het toekomstige erfdutje door een minzame verpleging inderdaad te verdienen. ☼ Ze zag verder dan haar neus lang was, Leny van den Akker. Ma leed — al was het nu niet bepaald ernstig, — aan een hartvergrooting en ma had bovendien een goed gevulden effectentrommel. Alles te zamen genomen was het nog zoo onverstandig niet, wat ze gingen doen . . . ☼ En op een mooien Mei-morgen kwam ma, prettig gestemd en blijmoedig glimlachend, bezit nemen van de eerste etage. Frans en Leny installeerden haar samen in haar eigen, vertrouwde meubeltjes en met een diepen zucht van verlichting voorspelde ze, een tikje gevend tegen een scheef hangend schilderij: „En nu is het gedaan met de pensions, . . . die huizen van verschrikking”. „We zullen ons best doen, om het u hier zoo aangenaam mogelijk te maken”, beloofde Leny . . . ☼ In hun huiskamer waren de Van den Akkers het er roerend over eens, dat ma rust, veel rust noodig had. „Het mensch ziet vaal van ondervoe-

HOKUSAI. DE GEEST VAN OIKUKU STIJGT OP UIT DE BRON

ding”, vond Frans. „Ja maar, je moet niet vergeten, dat ze een kwaal heeft”. Leny schildte nadenkend een Californische appel. „Het zou best kunnen, dat ze niet eens zoo lang meer leeft, . . . ouwe boomen, die je verplant” . . . ☼ Toch ging het beter dan ze hadden durven veronderstellen. Ma hield zich, politiek, zooveel mogelijk afzijdig van het jonge huishouden en de Van den Akkers konden al spoedig constateeren, dat ze zich geheel op haar plaats voelde in de nieuwe omgeving. Frans bleef onbetwist meester van zijn intellectuele behoefte aan rust. Leny uitte nu en dan haar verbazing, dat ma zoo prachtig gauw opfleurde. Er was geen sprake van oude-dames-stokpaardjes. Alles welbeschouwd hadden ze een opgewekte vrouw van middelbaren leeftijd in huis, geen stumperd, die verpleging behoefde. ☼ Een enkelen keer gingen ze gedrieën uit. Zoo kwamen ze wel bij de Sture's, die radio hadden en ééns in de veertien dagen bij den naasten buurman, met wien ze kaartten en wiens joviale gezelligheid, al was hij een dagje ouder, ze als een verkwikking beschouwden. In het begin had Leny, bezorgd, en een beetje diplomatiek ook, geopperd: „Zou u het wel doen, ma? Wordt het niet te vermoeiend? We plakken nogal bij Berends” . . . Maar ma had de overdreven bezorgdheid weggelachen en in een aardige, mauve japon, die haar jonger maakte, was ze meegegaan op burendoel. ☼ 's Avonds plekten twee vurige bloesjes op haar nog heel niet gerimpelde wangen, hetgeen Leny in de echtelijke slaapkamer deed opmerken: „Vandaag of morgen zal ze toch een inzinking krijgen, je zult het zien”. Frans frunnikte aan zijn schoenveter en antwoordde wrevelig: „Bazel toch niet altijd zoo over je ma's inzinkingen . . . ik ben overtuigd, dat jou diagnose kant noch wal raakt”. ☼ Het jonge vrouwtje vloog op: „Weet jij het soms beter?” „Waarschijnlijk wel”. Zijn kop was vuurrood van het bukken. Spottend hief hij zijn gezicht naar het hare: „Tegen wanneer, . . . die inzinking? Ik wed, over veertien dagen, zelfde dag en zelfde uur”. Ze kibbelden dien nacht tot de klok twee sloeg, maar Ma zat 's morgens vief en frisch aan de ontbijttafel. ☼ Ze begon met oprechte levenslust kwaad te spreken van diverse kennissen, een hebbelijkheid, die de Van den Akkers altijd grondig in haar hadden verfoeid. En intusschen boterde ze met zichtbaar genoegen haar verse tarwesneetjes. Eenige dagen later rees er verwondering in Leny, toen ma 's middags mededeelde: „Ik was daar straks even bij Berends, toen jij naar de stad was . . . We hadden laatst immers over die moeilijke legkaart gesproken. Hij probeert er nu ook zijn krachten op” . . . ☼ Er waren dien avond weer twee roode vlekjes op haar wangen, maar Leny durfde er Frans niet meer op attent maken. Weldra bleek ma de kaartavondjes bij Berends eenvoudig niet meer te kunnen missen en het kwam wel voor, dat ze, als de Van den Akkers verhinderd waren, alléén ging en dan pas na middernacht terugkeerde. „Je zoudt toch wel gelijk kunnen hebben, kindje”, zei Frans op een avond in de slaapkamer, „die koortswangen van je ma, tegenwoordig, komen me verdacht voor”. Leny zuchtte. „Het mensch laat zich niet raden”, zei ze, „ik kan haar moeilijk vasthouden. Er moet maar een verpleegster komen, als ze ziek wordt”. Van den Akker snoot ruchtig zijn neus. ☼ Dan, de eerste regel van een operette fluitend, stapte hij als een geboren optimist in het breede lits-jumeaux. Leny, papillotten draaiend voor de toilettafel, verbaasde zich. Ineens ontdekte-vitamine gereed had gekregen en meende te bedokter zullen we roepen, als ma ziek wordt?” Maar Frans gingen voorbij. Het werd midden-zomer en de Van den Akkers verheugden zich op de nabije vakantie. De laatste dagen voor

WINSCHOTEN. HERVORMDE KERK

hun vertrek naar de Schotsche meren gebruikte Leny al haar energie, om ma te bewegen een nichtje bij zich te nemen voor de gezelligheid. Een vage angst kroop in haar op, dat er iets gebeuren kon in dien tijd en wie was er dan om te helpen? Aan Stien, het dagmeisje, had ze niets. Bovendien, het was vooral met het oog op den nacht, nietwaar? . . . Er konden toch ook dieven komen, . . . inbrekers. Maar ma weigerde systematisch. Ze zou die weken van eenzaamheid best doorkomen. Op haar leeftijd kon een mensch daar gemakkelijk tegen. En . . . ja, . . . ze zou natuurlijk dadelijk telegrafeeren, als haar iets mocht overkomen. ☼ Toen gingen de Van den Akkers. Frans behaaglijk gestemd, omdat hij de schoonmoederlijke kus listig had weten te ontwijken, Leny gekalmeerd, maar toch nog altijd een tikje bezorgd. Drie weken bleven ze weg. Drie heerlijke, lange weken van verpoozing en genot. Geen telegram van ma kwam hun genoeg verstoren. Alles scheen dus beter te gaan, dan Leny had gedacht. Ma bleek taai, ondanks haar zwakke hart en de aanvallen van koorts. . . . Den avond van hun terugkeer in de eigen, vertrouwde stad zagen ze al uit de verte ma's wuivende gestalte op het overvolle perron. ☼ Haar gezicht was rooder dan een pioen en toen de Van den Akkers even later op haar toetraden, zagen ze plotseling de leutige glimlach van Berends achter haar schouder opduiken. „We zijn maar samen gekomen”, zei die, zijn hoed lichtend, . . . „tijdens jullie afwezigheid zijn we het namelijk eens geworden, begrijp je?” Leny stond sprakeloos. ☼ Maar ma, fier als een pauwin, haakte in Berends rechterarm. „In October trouwen we”, decreteerde ze. 's Avonds, in de veiligheid van hun samenzijn, moesten Frans en Leny een zakdoek bebijten om hun onbedaarlijke lachbui niet tot op de eerste etage te doen weerklinken. . . . ☼ Waar ma droomde de droomen der jeugd, droomde van wat October haar brengen zou, als ze voorgoed verlost zou zijn van alle omzwervingen, in pensions en bij schoonzoons. . . . L. V.

WINSCHOTEN

IN den loop der tijden is menig Nederlander in staatsdienst als inspecteur der belastingen, officier van justitie, als klerk of hoe dan ook, om zijn carrière niet te zien worden afgesneden, genoodzaakt geweest om in Winschoten een aantal jaren door te brengen. Reeds op de kaart gezien moet velen van deze rampzaligen op den eersten indruk van het benoemingsbericht een rilling over den rug zijn gegaan. Maar niettemin, zij gingen, gehoorzaamend aan het gezag, erheen; zij bleven er meer of minder langen tijd gevestigd, vertrokken weer . . . de aangenaamste herinneringen met zich mede nemende. Wie van een kort bezoek dit stadje kent en er nauwelijks iets zag, dat de bijzondere vermelding waard is, in wijden omtrek geen spoor van natuurschoon vermocht te ontdekken, zal dit vreemd voorkomen. Maar niettemin blijft het een waarheid, die zich niet verklaren laat, dat de plaats aanspraak erop mag maken één van de kleine

bevolkingscentra te zijn, waar het te wonen een genoeg „an sich” is. De reden ligt niet in de nabijheid van de Duitse grens, evenmin is de stille werking van ons „National Denkmahl” te Heiligerlee er de oorzaak van, waar volgens den plaatselijken gids „op den 23 Mei 1568 de hechte band werd gelegd tusschen Nederland en Oranje”; vermoedelijk werkt tot het geïncrimineerde verschijnsel mede het van nature aan den mensch ingegeven besef, dat men elkander in vriendelijkheid, voorkomendheid en in behulpzaamheid behoort te bejegenen, en wel in bijzondere mate in plaatsen, die weinig kunnen bieden. Gelijk in Winschoten dan ook geschiedt. ☼ Hoeveel zielen Winschoten precies telt, zal weinig lezers belang inboezemen. Vermoedelijk speelt het cijfer om 14 à 15 duizend inwoners, die

WINSCHOTEN. TOREN DER HERVORMDE KERK

allen nagenoeg onderdak vinden in woningen van één soort. Namelijk benedenwoningen. In Winschoten toch doet zich het merkwaardige verschijnsel voor, dat men vermeld vindt in den boven vermelden in 1922 uitgekomen gids, dat de inwoners daar speciaal de voorkeur aan deze soort, aan benedenwoningen, plegen te geven. In dat jaar toch werden, wat typerend is voor de wijze van verzorging der volkshuisvesting 2784 benedenwoningen en 56 bovenwoningen in Winschoten geteld. Voor zooverre iemand hieruit de gevolgtrekking zou willen maken, dat er bijgevolg 2728 niet afgebouwde huizen zich daar zouden bevinden, zij medegedeeld, dat deze cijfers niet anders spreken dan voor het landelijke karakter der stad. ☒ Hiermede is dan ook de oude qualificatie volkomen gerechtvaardigd. In de „Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden”, welke van de provincie Stad en Lande uitkwam in 1794, vindt men op bld. 217 vermeld: „Winschoten, dat een zeer groot *vlek* is, ligt op de grenzen van Westerwolde...” etc. Bijgevolg weten wij van de geschiedenis niet veel te verhalen; een rol heeft het natuurlijk, als alle andere menselijke nederzettingen, in 's werelds gebeuren gespeeld, maar van relatieve belangrijkheid; zoo weten wij van verschillende conflicten, welke de Winschotenaren in de 16e eeuw gescheiden hielden van den landsheer van Westerwolde en Wedde, de graven van Aremberg; zoo kwamen er in 1593 de Staatsche troepen, die, tegelijk met verschillende andere, elders in de buurt, te Winschoten een schans opwierpen of liever van Winschoten een schans maakten en daar een „*pied à terre*” hielden, om aan te sturen op de reductie van de Stad Groningen tot de Generaliteit. En ook later nog was Winschoten getuige van eenig krijgsgeweld, tijdens den aanval op ons gemeenebest in 1672, toen Bisschop

Berend van Galen zich hier trachtte te nestelen. Doch dit alles boezemt den lezer van onze 20e eeuw slechts weinig belang meer in, getuige als hij is geweest van wapenfeiten, waarbij vergeleken de bovenstaande slechts kleine evenementen zijn geweest. ☒ De bijgeplaatste foto's hebben betrekking op Winschoten's kerkgebouw, dat volgens deskundigen uit het einde der 13e eeuw moet dateeren. Het is eene rechthoekig gesloten kerk met vijf travee's, ruim 40 Meter lang. Geheel op het oude kerkhofterrein, thans plein, vrij gelegen, maakt het bouwwerk een zeer gestrekten indruk, hetgeen men gemakkelijk zal inzien, wanneer men de breedte van 8.65 binnenmuurs in aanmerking neemt. Van de Groningsche kerken is zij wel het grootste aldus uitgevoerde bouwwerk. Van de andere

kennen wij er geene, die zich met Winschoten's kerk in dit opzicht kan meten. Wel is de totaal oppervlakte niets bijzonders, doch bij eene zoodanige grootte ging men bij de Groninger dorpskerken steeds over tot het bouwen van een kruiskerk. Vermoedelijk heeft alleen, voor zooveel uit bewaard gebleven gegevens nog valt op te maken, de kerk te Scharmer zich aan den opzet en de afmetingen van Winschoten's kerk aangesloten. Deze kerk werd, wanneer wij ons in het jaarcijfer niet vergissen, omstreeks 1830—1834 afgebroken. Door de zorg van de toenmalige in Groningen wonende oudheidkundigen is de Scharmersche kerk, op een gelukkig oogenblik nog, in teekening gebracht door den Groningschen kunst schilder Ensing. O.a. is de afbeelding van dit gebouw in druk verschenen voor in den Groningschen Volksalmanak der eerste serie. ☒ Winschoten's kerk is geheel uit de z.g.n. reuzenmoppen opgebouwd, met toepassing, —gelijk een der foto's aangeeft —, van colonet- en kraalsteen. Aan het gebouw is geen bergsteen oorspronkelijk aangevend geworden. De muren van de kerk zijn niet minder dan 4 steenslengten of 1.20 M. dik; natuurlijk houdt deze afmeting verband met de gewelfconstructie, waarvan de zwaarte geheel door de zijmuren zonder bijzondere steun moet worden gedragen. Bij de restauratie in 1907 zijn de gewelven, gelijk die in de meeste Groninger kerken ook hier verdwenen waren en plaats gemaakt hadden voor houten zoldervloeren, wederom aangebracht. Deze herstelling onder leiding van den rijksbouwmeester Peters heeft een treffend effect gehad; alleen is de uitvoering van den modernen preekstoel, die vrij aan de eene korte zijde der kerk staat opgesteld, een misvatting geweest, waarvoor men zich thans wel zou hebben behoed. ☒ Een der afbeeldingen is thans minder natuurgetrouw; sinds korten

tijd is namelijk de spits van den toren tot op het muurwerk wegens bouwvalligheid afgebroken en pogingen om tot restauratie te geraken met behulp van eene subsidie van het rijk zijn gaande. Ab origine zijn kerk en toren steeds gescheiden geweest; hierop wijst de ligging van den toren schuin tegenover de kerk op vrij grooten afstand, die niet in eenig plan van een eventueel denkbare kruiskerk zou kunnen worden opgenomen; doch bovendien staat vast, dat de kerk zijn huidige vorm steeds heeft gehad en nimmer een andere opzet of een ander grondplan heeft gekend. In hoeverre het mogelijk is, dat de toren behoord zou kunnen hebben bij een vroegere nabijgelegen kerk wagen wij niet te beslissen. De jaren van het bestaan van een dergelijk

WINSCHOTEN. HERVORMDE KERK, INTERIEUR

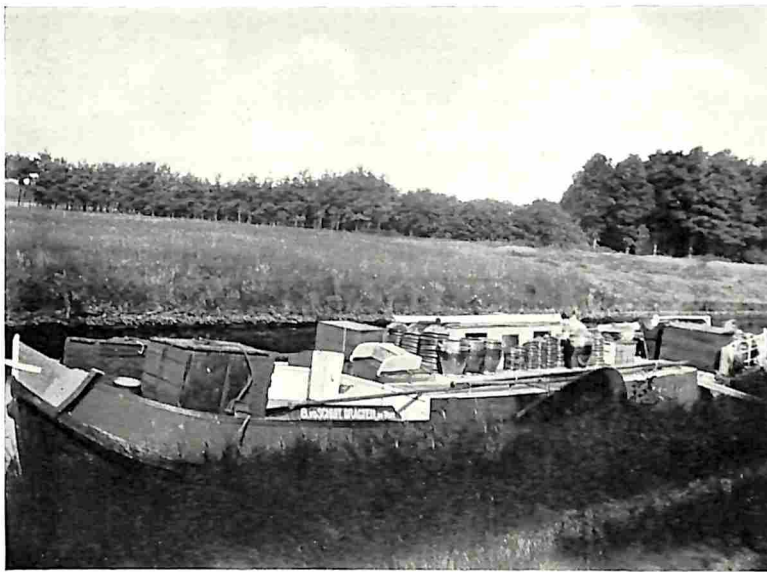
bouwwerk gaan voor 's menschen waarnemingsvermogen uit en weinig denkbaar is het, dat eens nog voldoende bouwstoffen voor de reconstructie in grondteekening zullen worden aangetroffen. Van het huidige gebouw kon de restaurateur Peters wel met recht in den Groningschen volksalmanak voor 1908 getuigen: . . . „een sieraad voor het plein, waarop het staat, voor geheel Winschoten, wier waardevolste, wier eenig nog sprekende getuige het is uit haar vroeg verleden.” ☞ Menige thans verre buiten Winschoten gevestigde Nederlander zal bij het zien van deze prentjes herinneringen voelen opkomen aan zijn vroeger verblijf aldaar. Zij zullen zich verschillende evenementen, in het verre noordelijk gelegen plaatsje beleefd, weer voor oogen brengen om opnieuw te worden doordrongen van die blijvende waarheid, dat geen schoone omgeving met al de daaraan verbonden voorrechten vermag op te wegen tegen het hebben van een geregelden werkkring in door moeder Natuur minder bedeelde oorden. Gelijk Winschoten eenmaal is. R.

SCHETSEN UIT DRENTHE

DE POTTENSCHUIT.

„TANTE, komt u eens gauw kijken, daar is zoo'n grappig schuitje in het kanaal, en ze leggen hier aan!” ☞ Een verhit gezichtje, door de zon gebruid, waarin een paar groote grijze oogen, half

verborgen onder een overvloed van verward blond haar, vertoonde zich om het hoekje van de veranda, waar ik ijverig erwtjes zat te doppen voor de „Weck”. ☞ „Een grappig schuitje?” vroeg ik, en meteen zag ik een vrouwtje het hekje binnen stappen, dat ik dadelijk herkende. „O, 't is de pottenschuit”, riep ik. ☞ Hoe vaak had ik dat vrouwtje reeds uit haar roefje zien klimmen, met de schoone gehaakte muts in de hand, die ze aan dek beter op kon zetten dan beneden in het nauwe woonvertrek. Eerst werd nog even het polkahaar gladgestreken met een beetje spuug aan de vingers, dan de muts op, bandjes onder de kin gestrikt, nu nog een schoone bonte boezel voor — en ze kon aan wal gaan, zoodra de man de loopplank had uitgelegd. ☞ „Zoo Moeke, ben jullie daar weer,” begroette ik haar, „we komen aan boord hoor!” Er werden handdrukken gewisseld en met haar lijzige stem vroeg ze hoe het mij ging en mijn familie en of ik mijn meid nog had — en dergelijke intimiteiten meer. De Schipper van het „grappige schuitje”, stond bij zijn loopplank en bood ons de hand om ons er overheen te helpen, want natuurlijk moest de heele familie mee aan boord! ☞ Nu, die pottenschuit was dan ook de moeite waard. Als je aan boord was gestapt, zag je rechts een verhooging van het dek, waarin een houten schoorsteen, die niet één, maar twee rookmonden had. Een prikkelende turfrook steeg er uit op. Naast den schoorsteen bevond zich de toegang tot het roefje. Een trapje leidde naar beneden, en een vluchtige blik naar binnen overtuigde ons, dat dit inderdaad het woonvertrek der opvarenden was. „Maar waar slapen ze dan, Tante?”, vroeg een nieuwsgierig nichtje. ☞ „Jullie staan nou net boven ons bed,” antwoordde de vrouw. We keken nog eens naar beneden, en zagen twee bedsteedeurtjes, die de ruimte, waar wij boven stonden, afsloten. Tegen den wand van het schip was een keurig „kabinet” getimmerd, weliswaar in miniatuur, maar toch geheel naar den eisch; twee deuren, en daaronder drie laden, voorzien van sleutelgaten van gedreven koper, en dito ringen om ze open te trekken. Een vierkante tafel vulde bijna het geheele roefje, zitplaatsen waren tegen den scheepswand aangebracht en van de zoldering hing aan drie vergulde kettinkjes een petroleumlamp. De ruimte was zó laag, dat de lamp bijna de tafel aanraakte. ☞ „Maar nu naar den winkel, hoor, jullie moogt niet onbescheiden worden”. Aan de andere

DE POTTENSCHUIT

zijde was het dek óók verhoogd en stond vol keulsche potten en deksels, maar bovendien was er midden in nog een glazen opzet ongeveer 1 Meter breed en 2 à 2½ Meter lang, waardoorheen we reeds allerlei koopwaar zagen hangen, zooals hanglampen, bloemhangers enz. Langs een steil trapje van 7 treden daalden we af in den eigenlijken winkel. Onder de glazen overkapping was een toonbank, links en rechts waren tegen de scheepswanden rekken aangebracht, drie boven elkaar, waarop de koopwaar was uitgesteld. Glas- en aarde-werk, potten en pannen, stoffers en vuilnisblikken, waschstellen, speelgoed, poppenserviesjes, leien en griffels, knickers, potlooden, popjes en al zulk soort van kramerijen vertoonden zich voor de begeerige blikken van mijn logétjes. Ik moest toch iets koopen en zocht, of er iets bij was, dat ik zou kunnen gebruiken, en zag eindelijk kleine glazen op voet, zoowat half zoo groot als ouderwetsche bierglazen. Die kocht ik voor limonadeglaasjes. Maar ik was stom-verbaasd, toen zoowel de man als de vrouw mij, nadat ik betaald had, op plechtige wijze de hand schudden, onder het uitspreken van den wensch: „Gebruik ze in gezondheid!” Ik vond het vreemd, maar dankte hun voor hun vriendelijkheid. Later hoorde ik van beter ingelichte kennissen, dat de potschippers mij niet hadden geloofd, dat ik uit diè glaasjes limonade zou presenteren, want . . . het waren immers jeneverglazen! Die worden goed halfvol suiker gedaan en verder met jenever gevuld. Je moet het ook maar weten! De kinderen

raakten niet uitgekeken op de pottenschuit. Het was dan ook iets zeer merkwaardigs voor stadskinderen: een drijvende winkel! En ik kon niet ontkomen aan den wensch van mijn troepje om een kiekje te nemen van de pottenschuit, voordat ze weer wegvoer. In den loop der jaren bleek me, dat deze niet de eenigste pottenschuit was, want ik maakte met nog twee andere kennis. Van de eene heb ik trouwens de „schuit” niet gezien, maar wél kwam er een keurig kwiek vrouwtje met twee volgepakte hengselmanden aan een juk den tuin binnen en zette zich en haar manden heel kalm op het randje van de veranda neer. Ze was zeer welbespraakt

en toonde al het kostbare „breekgoed”, waar ze mee aangesjouwd kwam. Ik had erg met haar te doen, 't was zoo'n klein tener menschje en die manden waren groot en zwaar! Ik gaf haar koffie en liet haar uitrusten en kocht natuurlijk wat, tot ze na een poos zei: „Nou moet ik maar gaan, mijn man wordt ongeduldig, die staat achter de heg te wachten, want hij moet het juk met de manden dragen en ik verkoop! Zoo'n rakker, dacht ik, tot aan de heg moet de man sjouwen en dan gaat klein vrouwtje naar de huizen toe om te verkoopen! Stel U gerust, lezer, de man kreeg ook koffie. In dit met vele kanalen doorsneden land gaat natuurlijk véél per schuit; o.a. ook de melkboer. Die vaart 's morgens met zijn melkbussen in een platboomd vaartuigje door de wijk (spr. wijk), en met een bel, waaraan hij telkens rinkelt, kondigt hij zijn komst aan, en de bewoners komen uit de huizen met hun kan of pan of emmertje, en hij tapt, ontvangt zijn geld, en boomt naar den overkant. ☞ Bij het eerstvolgend bezoek van de pottenschuit gaf ik de menschen een kiekje van hun schip en ge hadt die vreugde moeten zien! Met zwemmende oogjes lei de vrouw haar hand op mijn schouder en zei: „Dat is nou van jou, dat komt achter een glaasje”. En het is vanzelfsprekend, dat de vriendschap nu hechter is dan ooit, en dat de potschipper ons huis nooit voorbij vaart zonder aan te leggen. M. F.

Een stadsgezicht van Cornelis Springer

In „Buiten”, 14 April 1928, werd een stadsgezicht door Cornelis Springer afgebeeld. Zijn zoon, de tuinarchitect Leonard A. Springer, schrijft ons naar aanleiding van onze vraag, waar dit stadsgezicht te vinden is: Die stad heet „Nergenshuizen”. De schilderij is uit den jongen tijd van mijn vader; uit den tijd der romantiek, toen elk onderwerp gefantaseerd moest zijn. Na 1850 of '55 heeft hij met die richting gebroken en is hij meer realist geworden en maakte slechts portretten van steden. Eerstens zooals zij waren of in enkele gevallen zooals zij volgens archiefstukken geweest zijn en dan met oude stoffage.

ALFONSO II HERTOG VAN FERRARA

DOOR

6) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

H IJ wees daarom een zijner hovelingen als zijn plaatsvervanger aan. Het feest bij monsignor Grimani duurde tot in den avond, maar de koning ging slechts naar het paleis Foscari terug om het ongemerkt door een zijdeur weer te verlaten en naar zijne vriendinnen te gaan. ☞ Tot zijn lof dient echter gezegd te worden, dat hij temidden van al deze amusemen ten niet vergat het atelier van Titiaan te bezoeken, waar hij de juist gereedgekomen en voor den Spaanschen koning bestemde „Allegorie van de overwinning bij Lepanto” kon bezichtigen. ☞ Intusschen kreeg de koning van zijn moeder bij herhaling schriftelijke aanmaningen om zoo spoedig mogelijk terug te komen, terwijl ook de verstandige lieden in zijn omgeving, vooral de hertog van Savoye, Emanuele Filiberto, hem terwille van zijn gezondheid tot vertrekken aanspoorden. Op den laatsten dag van zijn verblijf te Venetië kocht de koning talrijke geschenken, om zoo zijn dankbaarheid voor de genoten gastvrijheid te toonen. Alleen aan sieraden besteedde hij 32000 scudi, welk bedrag hij echter slechts gedeeltelijk betaalde; de rest, het grootste gedeelte, zou hij later door bemiddeling van den Franschen ambassadeur voldoen. Een ring met een grooten diamant dien hij den doge Mocenigo ten geschenke gaf, moest

deze aan den fiscus afdragen, daar het staatshoofd geen cadeaux mocht aannemen. ☞ Op den zeven en twintigsten Juli vertrok Hendrik III eindelijk en ging over Padua naar Ferrara. De Venetianen, vooral de huiseigenaars aan het Canal Grande, waren blijde, dat de feestelijkheden afgelopen waren, want de olie, die voor de onafgebroken illuminaties gebruikt was, had hun reeds veel geld gekost. Alfonso leidde den koning naar zijn hoofdstad langs Capparo, om, zoals de Florentijnsche gezant zich boosaardig uitliet, het Ferrarische hertogdom in de oogen van den gast groter te doen schijnen. ☞ Op den negen en twintigsten Juli kwam de koning bij een verschrikkelijke hitte met zijn gevolg te Ferrara aan, waar hij met muziek, klokkengelui en kanongebulder begroet werd; aan kanonnen ontbrak het Alfonso niet. Bij de stadspoorten overhandigde Cornelio Bentivoglio den koning de sleutels der stad, die deze echter met een vriendelijke toespraak teruggaf. Aan de trappen van het paleis wachtten hem de vorstinnen Lucrezia en Leonora, die de koning zonder handkus begroette, wat den boosaardigen Florentijnschen ambassadeur evenmin ontging. Alfonso liet de vertrekken, voor den koning bestemd, met de schoonste tapijten behangen en met kunstwerken versieren en hield hem met theatervoorstellingen en bals op aangename wijze bezig. Toch slaagde de ontvangst niet bijzonder, want de koning werd door zeer dringende uitnodigingen uit Parijs genoodzaakt eerder te vertrekken dan zijn aanvankelijk plan was. Als gevolg hiervan moest het bal te zijner eere een dag vroeger plaats vinden dan bedoeld was, zoodat de dames haar schitterende, daarvoor

bestemde costumes niet konden dragen, daar de costumières met haar kunstwerken niet bijtijds konden klaarkomen. Tot overmaat van ramp werd op den tweeden dag van 's konings verblijf een lichte aardchok waargenomen, wat groote onrust bij de gasten wekte. Het ergste was, dat de koning zich al te veel vermoeid had, zoodat hij dan ook zijn verdere reis naar Mantua niet te land maar te water, langs de Po, ondernam. In Mantua trachtte men door buitengewone praal Ferrara te overtreffen, wat Alfonso zeer zeker niet aangenaam was.

III

In Polen werden intusschen Alfonso's belangen behartigd door Ascanio Giraldini, wien men ter assistentie Alessandro Baranzona uit Ferrara had toegevoegd. ☞ Beiden beijverden zich, om den adel voor hun meester te winnen, wat hun vooral in het district Plock vrijwel gelukte. Zij vertoonden overal het portret van Alfonso in volle wapenrusting en met een musket in de hand, teneinde den Polen door de kloeke verschijning van den hertog vertrouwen in te boezemen. Toch geloofden zij blijkbaar zelf niet bijzonder aan het succes hunner bemoeiingen, daar zij meenden zich gedeeltelijk van hun verantwoordelijkheid te moeten ontlasten, door den hertog te verzoeken, hun tot steun een derden persoon, een redenaar van groote beteekenis, „un huomo di gran portata”, naar Polen te zenden. Alfonso liet zijn keuze wederom op Guarini vallen, die dan ook begin October 1575 vertrok en langs Saravalle en Ampezzo reisde. Van zijn reis, die met veel ongemakken en onaangenaamheden gepaard ging, zond Guarini een beschrijving aan zijn vrouw, eenige dagen na zijn

DE HOLLANDSCHE FILMSPEELSTER LIEN DYERS

aankomst in Polen. Hij klaagde daarin, dat hij de vermoeienissen van lichaam en ziel niet had kunnen verdragen en onmiddellijk na het passeeren der Alpen door koorts was aangetast, welke gedurende zijn geheele verdere reis langs den Donau niet weken. In Weenen moest Guarini dus een tijdlang rust nemen, maar daar er veel haast bij de zaak was, zond hij zijn geschreven rede, die hij van plan was voor de vergaderde kiezers te houden, naar Warschau, opdat ze daar voorgelezen zou worden. Zoodra hij eenigszins op krachten gekomen was, zette hij, hoewel nog zeer verzwakt, zijn reis voort, want — schreef hij aan zijn vrouw — het zou zijn eer te na komen, indien hij als hoofd van zulk een gewichtige missie, zich meer om zijn gezondheid bekommerde dan om zijn plichten jegens zijn heer. Na een gevaarlijke en zeer vermoeiende reis door landstreken, waar vele rooverbenden rondzwierven, kwam hij, meer dood dan levend, op den negentienden December in Warschau aan. Het was echter te laat, want de afgezanten van de andere kandidaten voor de Poolsche kroon hadden reeds hun zaken afgedaan en de verkiezing was reeds aan den gang. ☞ De zieke gezant kon tenminste in Warschau op zijn verhaal komen. Hij werd langzamerhand beter, maar meer uit blijdschap over een tijding uit Ferrara, die hem bijzonder welkom was, dan door het Noordelijke Poolsche klimaat.

(Wordt vervolgd)

... De roem
Is als een bloem
Die nimmer weder bloeit, wanneer zij eens ontblaerde